

[Chr. Ernst Christensen.]

en Landsdel af den Størrelse, et Folkesamfund paa godt 160 000 Medlemmer. Vi redede ikke, hvad der kunde have været redet ud af den tyske Inflation's Ragnarok. Ingen viste Vej i Mørket, vi hørte vildledende Røster og tydede Tegnene forkert, vi troede paa Marken alt for længe, og mistede det hele. Den samme Opfattelse førte til, at vi omsatte Gælden alt for tidligt. Den Chance, der var for at indvinde paa Gælden en Del af det, vi tabte paa Formuen, forblev ubenyttet, og den Gevinst, vi faktisk havde indhøstet ved Omsætningen af Markgælden, gik for største Delen tabt paa Grund af de uheldige Obligationskurser og de dyre Bankpenge.

Det var saaledes en i økonomisk Henseende svækket Landbostand, der skulde foretage den dyre Omlægning fra ekstensiv til intensiv Drift, en Omlægning, der var nødvendig for langt den overvejende Del af Landet, nemlig for hele Midt- og Vestlandet, hvor man fra gammel Tid, i Overensstemmelse med de daværende Jordbunds- og Produktionsforhold, havde baseret Driften paa Kvægopdræt og Kvægfødning. For de østlige Egnes og for Als's Vedkommende, hvor Produktionsforholdene mere ligner det gamle Lands, var Overgangen lettere, men Krigens Rovdrift, Forringelsen af Besætningerne og Jordens Kultur, var saa stor, at man ogsaa her saa sig nødsaget til at stifte en stor Gæld.

Arbejdet paa at forøge Produktionen kan opvise gode Resultater, og jeg vil gerne understrege som et virkeligt Lyspunkt, at vi har sat Produktionen op, ogsaa som Følge af Konsulenternes ihærdige Opfordringer til at gaa den Vej. Vi har sat den op, saa at Forholdet nu er det, at skønt vi før stod paa et Lavmaal, langt under det øvrige Land, har Sønderborg Amt nu overfløjet det jyske Fastland i Henseende til Besætningernes Ydelse af Mælk og Smør, og vi er nu ved at nærme os Standpunktet paa Øerne, og vort Smørs Kvalitet staar højt.

Vi har imidlertid forceret dette Arbejde for stærkt, vi har arbejdet med for daarligt Materiale, navnlig har vore Køer været for daarlige. De bestod ved Krigens Afslutning af forhultede og forsultede Individer, der var vokset op i Sultens og Forsagelsens Skole. Da jeg kom hjem fra Krigen, havde jeg ikke en ærlig Ko tilbage i min Besætning, Køerne hed Sonja og Marianka, de var holdt over Daaben af russiske Krigsfanger, og lad gaa med Navnene, Navnet skæmmer ingen, men det var de rene Bolsjeviker til at give Mælk.

Under disse Forhold øgedes det sønderjyske Landbrugs Gæld hurtigt, og en Drøftelse af Kreditforholdene i Forbindelse med Gennemførelsen af Statsgaranti for en Serie af Sønderjysk Kreditforenings Obligationer, førte til Nedsættelse af den saakaldte Realkreditkommission under 16. Juli 1925, hvis Opgave var at foretage omfattende Undersøgelser af Realkreditforholdene i alle de 4 sønderjyske Amter. Resultatet af denne Kommissions store og grundlæggende Arbejde viste, at der i Forhold til det øvrige Land var yderst faa Sparemidler til Stede, og at især anden og tredje Prioritets Laan var dyrere og vanskeligere at faa end i det øvrige Land. Der stilledes derfor Forslag om Bevilling af Midler til anden Prioriteter til Afløsning af Bankgæld eller anden byrdefuld Gæld, og der blev under Statskassens Garanti for Forrentning og Tilbagebetaling stillet 10 Mill. Kr. til Raadighed til Udlaan i det nævnte Øjemed gennem de stedlige Sparekasser og under deres Ansvar. Af disse Midler var der den 31. Marts 1928 udlaant 7½ Mill. Kr. i Andenprioriteter og til rimelige Renter, og herved var en Lettelse af de trykkende Forhold hidført.

Spørgsmaalet om bedre Kreditforhold var dog ikke ordnet dermed, og den Sygdom, der laa og lurede i Organismen, tog først rigtig Fart, da Deflationen begyndte, og det viste sig nødvendigt at gaa til nye Foranstaltninger. I Foraaret 1927 vedtoges Loven om Oprettelse af Sønderjysk Hypoteklaanefond med et Beløb paa 20 Mill. Kr. til Andenprioritetslaan i Landejendomme til Afløsning af Bankgæld, Vekselgæld og anden løs og trykkende Gæld. Det var Laan, der ydedes direkte efter Bestyrelsens Indstilling, til meget billig Rente for 2den Prioriteter, til 5½ pCt., og der var solidarisk Forpligtelse, i hvilken Staten deltog. Bevillingen af disse gode og let tilgængelige Midler har betydet en overordentlig stor Støtte for Landbruget i de første meget vanskelige Deflationsaar, der ogsaa var præget af daarlig Høst for de gode Egnes Vedkommende og af ondartede Kvægsygdomme. Fondens Midler er allerede taget stærkt i Brug, der var pr. 1. Januar 1929 bevilget 2 017 Laan til et samlet Beløb af 13,5 Mill. Kr., hvoraf er berigtiget 10,7 Mill. Kr. Jeg skal i denne Forbindelse nævne den Udlaansvirksomhed, der er foregaaet gennem Laanekassen for de sønderjyske Landsdele, men i øvrigt henviser til den fyldige og meget interessante Beretning angaaende Laanekassens Virksomhed, som findes i det